

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1100725/9

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב דוד גרוזמן, הרב אברהם דב זרביב

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד איילת דקל)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ראם בן ציון)

הנדון: חלוקת רכוש - חלוקת תכשיטים בגירושין

החלטה

בפנינו בקשת המבקשת לחלוקת מטלטלין, בהתאם להוראת הסכם הגירושין שבין הצדדים.

הצדדים גרושים.

בית הדין עיין בעמדת שני הצדדים.

למעשה הצדדים מסכימים לחלוק את המטלטלין המשותפים בשיטת שתי הרשימות, כפי האמור בהסכם, אך חלוקים באשר לאיזון וחלוקת התכשיטים.

המשיב טוען כי רשימות האישה לא כוללות את התכשיטים שקיבלה מהבעל, ויש להכליל אותם בכלל המטלטלין לחלוקה ולהוסיפם לרשימות.

המבקשת מגיבה וטוענת כי:

א. אין לה תכשיטים.

ב. המעט שהיה לה, נמכר כדי לממן את טיסת המשיב לאומן.

ג. סוגיית התכשיטים לא עלתה כלל בהסכם הגירושין, וזו טענה חדשה שעולה היום.

ד. על פי חוק יחסי ממון, מתנות אינן בכלל האיזון.

בתגובת המשיב, הוא מכחיש טענות אלו אחת לאחת, כפי המפורט שם.

ובכן, בית הדין יציג בקצרה את עיקרון הדברים למעשה בסוגיית החזרת תכשיטים בעת הגירושין.

חרף שיטות הראשונים בשאלת השבת תכשיטים בעת הגירושין (בעיקר שיטת הריב"ש האמורה ברמ"א אבן העזר סימן צ"ט סעיף ב'), ראו מה שכתב בעל ערוך השולחן (חושן משפט סימן צ"ז סעיף ל') באשר למנהג המקובל בזמנו בדין בעל חוב הגובה מכסות אישה:

ובגדי שבת ויום טוב, יש מחלוקת אם הם דומים לבגדי חול או לכלי כסף וזהב, ויראה לי, לפי מנהג מדינותינו שדומים לבגדי חול שרוב בני אדם מקנים הבגדים אף היותר יקרים לנשותיהם ובניהם ובנותיהם לחלוטין, וכן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

התכשיטים שנושאת על גופה כמו נזמים וטבעות ונזמי האוזן ומרגליות שעל צווארה, מקנה לאשתו במתנה גמורה, וכשקנה אותם בעדה, הוה כהקנה לה במתנה גמורה, ואין בעל חוב גובה מהם אף לאחר מיתת הבעל כיון שהם שלה ושל בניה (כנלענ"ד, דלא כשע"מ).

הרי שכתב שעל פי המנהג בזמנו, תכשיטים הם מתנה גמורה, והם שלה לגמרי.

וכתב על כך כב' אב"ד הג"ר מימון נהרי בנימוקיו בתיק 951689/2 (פורסם):

והנה מדבריו שכתב "ויראה לי לפי מנהג מדינתנו", נראה שלא בא לחלוק על הריב"ש והפוסקים שפסקו כמותו מעיקר הדין, אלא שלטענתו דין זה תלוי במנהג המדינה, והואיל ולדבריו במדינות שלו נהגו שהבעלים מקנים בקניין גמור לנשותיהם את התכשיטים הרי אלו שייכים להם במתנה גמורה וחלוטה ללא תנאי כפי שהבאנו מהפוסקים.

וראו אף האמור בנימוקי הג"ר יצחק רפפורט במסגרת פסק דין הנ"ל לאחר הבאת שיטת ערוך השולחן הנ"ל, שכתב: "הרי לפנינו דברי ערוך השולחן שמעיד שהמנהג במדינתו אינו כדברי הריב"ש".

עולה אם כן, שדין השבת תכשיטים תלוי אף במנהג, ונראה לומר כי אף היום המנהג המקובל הוא שתכשיטים שקונים בני זוג זה לזה נותרים בידי מקבל המתנה. נראה שמנהג זה התבסס עוד יותר אף לאחר חוק יחסי ממון, שקבע (סעיף 5) שמתנות אינן מתאזנות ונחלקות בגירושין וכל אחד נשאר בעל המתנה שקיבל.

ומעבר לכל זאת, ראוי להזכיר שיטתו של הג"ר אשר וייס שליט"א (שו"ת מנחת אשר, חלק ב' עמוד שמ"ו) שכתב כך על אודות החזרת מתנות כיום:

ובעניין המתנות והתכשיטים שנתנו זה לזו וזו לזה, הרמ"א בסוף סימן צ"ט כתב דתכשיטי האישה חוזרים לבעל וכו', באמת הכל תלוי באמון דעתו וכו', אך מכל מקום נראה שהלכה זו נאמרה בזמן שמנהג העולם שכל הכסף היה ברשות הבעל ועיני האישה היו תלויות בבעלה וכו', ובזה אמרו שלא נתן לה על מנת שתטלם כשתתגרש, אבל במה שנתן לה לרגל ימים מיוחדים או אירועים מיוחדים, ודאי דעתו ליתנם מתנה גמורה שאינה חוזרת לעולם.

כך שנראה לשיטתו, שכיום האומדנא היא שתכשיטים שנתנו בין בני זוג במסגרת הנישואין, בדרך כלל כמתנה לרגל אירוע או חג וכד', אינם חוזרים לנותן, והם של המקבל לגמרי.

בנידון דנן אף קיימת הכחשה האם ישנן כלל תכשיטים אלו, כך שראשית יש להוכיח האם קיימים התכשיטים, ואף אם יוכח שהם קיימים אצל האישה, ספק האם יוכל הבעל לתבוע אותם מאשתו ולהוציאם מידי המוחזק, שזו האישה, ולאור שיטות הפוסקים שהובאו לעיל.

נעיר, כי אם מדובר על תכשיטים שנקנו לאישה עוד טרם הנישואין בפועל (כפי שמשקף מכתבי אחד מהצדדים), אזי קשה עוד יותר להוציא תכשיטים אלו מהאישה המוחזקת, כפי המורחב בפסק הדין המוזכר מעלה.

כל זאת כתבנו, מבלי להזכיר את לשון הסעיף בהסכם הגירושין, בו נאמר כי יחולקו "מטלטלין בבית", וספק בידנו האם ניתן להכליל תכשיטים פרטיים של הצדדים בכלל "מטלטלין בבית" (ברם, כנגד זאת, לטענת המשיב יש להתייחס אף לאמור בסוגריים בסעיף זה, הבאים להחריג רק חלק מהתכולה, כמפורט שם).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

זהו אם כן עיקרון הדברים, כך שהספקות בדין זה אינם מבוטלים, ולאור כל האמור, בית הדין מחליט שלא יהיה ניתן להוציא התכשיטים מהמוחזק, קרי – מהמבקשת, אף אם ישנם.

ואמנם, עיקרון הדברים הנ"ל הובא אף בהחלטת בית הדין מיום י' בטבת תשע"ח (28.12.17), ושם נאמר עוד:

לאור האמור, בית הדין ממליץ לצדדים להסתדר בכוחות עצמם בחלוקת התכולה על פי ההסכם, ועל פי עיקרון שתי הרשימות.

כבר בשלב זה, בית הדין מפנה את הצדדים ליחידת הסיוע שעל יד בית הדין, לשם קבלת סיוע בביצוע חלוקת המטלטלין. מבוקש דו"ח יח"ס בתוך 30 יום, בתקווה שבו ייאמר כי התכולה חולקה.

בית הדין מקווה כי הצדדים יסתדרו עוד קודם לכן בחלוקת המטלטלין, ואם כך יארע, הם פטורים מלהופיע למפגש ביח"ס, אך ידווחו לבית הדין אודות כך.

ברם, אם עדיין לא יסתדרו הדברים, בית הדין ישקול לקבוע דיון בדיין יחיד לשמיעת עמדת הצדדים (ככל שלא יתנגדו לכך הצדדים), ולשם סיוע לצדדים במימוש הנ"ל, בתקווה שלא נזדקק להגיע להליך זה.

ברם, לאור העובדה שלא הושגה הסכמה בפני עו"ס יח"ס ולאור תגובת הצדדים, אשר ממנה מתרשם בית הדין כי לא תושג הסכמה אף בדיון בפני בית הדין, בית הדין מחליט שלא לקיים דיון נוסף, ומחליט להכריע בסוגיה זו כבר עתה, ובהתאם לאמור לעיל, שלא ניתן להוציא התכשיטים מהמבקשת, אף אם ישנם.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים

ניתן ביום י"ב בשבט התשע"ח (28/01/2018).

הרב אברהם דב זרביב

הרב דוד גרוזמן

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד